

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

СПОМЕНИК ПРИРОДЕ

МЕРМЕРНА ПЕЋИНА

ПРЕДЛОГ ЗА СТАВЉАЊЕ ПОД ЗАШТИТУ КАО
ПРИРОДНОГ ДОБРА ОД ИЗУЗЕТНОГ ЗНАЧАЈА

Београд, октобар 1997.

НАЗИВ ПРИРОДНОГ ДОБРА

Мермерна пећина

ВРСТА ПРИРОДНОГ ДОБРА

Споменик природе

КАТЕГОРИЈА ПРИРОДНОГ ДОБРА ПРЕМА КЛАСИФИКАЦИЈИ НАЦИОНАЛНОГ ЗАКОНОДАВСТВА И СВЕТСКЕ УНИЈЕ ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ (IUCN)

Природно добро од изузетног значаја – категорија I.

Ранг вредности: природно добро од изузетног значаја.

IUCN класификација заштићених подручја: Category III – Natural Monument/Natural Landmark – Природни споменик.

МЕЂУНАРОДНИ СТАТУС ПРИРОДНОГ ДОБРА

IUCN листа националних паркова и заштићених подручја (United Nations List of National Parks and Protected Areas): не уписује се због мале површине (до 1.000 ha).

ОСНОВНЕ ПРИРОДНЕ И СТВОРЕНЕ ВРЕДНОСТИ

Као лавиринт тектонски предиспонираних канала, пећина је обликована у мермерима и највећи је објекат ове врсте како код нас, тако и у свету. Формирана још у терцијару, током неогена је била поплављена и запуњена глиновитим седиментима и тек усецањем Гадимске реке у Гадимско брдо пећина је ексхумирана. По старости и специфичностима еволуције уникатан је спелеолошки објекат. Спада у ред накитом веома богатих пећина, а посебну вредност јој даје веома ретка појава арагонитског накита, као и десетак бистрих и дубоких модрозелених језера.

До сада је истражено 1260 м пећинских канала. Основне морфолошке целине Мермерне пећине су Улазна, Западна, Северна и Источна галерија. Све ове целине се одликују сложеном мрежом и правим лавиринтима канала, ходника и дворана распоређених у више хоризоната.

Сложености и лепоти пећине доприноси обиље свих врста пећинских вода, од кондензационих и прокапних, до текућих и стајаћих. У оквиру пећине налази се 29 сталних језера. Највећи број ових бистрих језера је изграђен у компактним мермерима, а само мањи број у пећинској глини. Језера се подвлаче испод стенске масе, тако да им је немогуће одредити праве димензије. Веома су интересантне и подземне крашке реке које се спајају у два самостална подземна тока.

Мермерна пећина спада у ред накитом веома богатих пећина. У њој се јављају све врсте раскошног пећинског накита различитих боја, од снежно беле, преко плаве, свих нијанси жуте, до црвене. Најзаступљенији су сталагмити и сталактити, масивни калцитни стубови, купасти саливи, драперије, бигрени базени и провидни цевасти украси. Највећу драгоценост представља веома редак арагонитски накит. У свету не постоји ни једна пећина у којој се арагонити јављају у тако великом обиму и у тако разноврсним облицима као у Мермерној пећини.

ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ ПРИРОДНОГ ДОБРА

Мермерна пећина се налази на југу Србије, на источном ободу Косовске котлине, у селу Доње Гадимље, општина Липљан.

ПОВРШИНА

Површина која је стављен под заштиту: 38,64,95 ha.

Просторни оквир заштите: Усамљено и морфолошки јасно индивидуалисано брдо Главица у чијем се југоисточном подножју налази пећински улаз.

РЕЖИМ ЗАШТИТЕ

На простору који је стављен под заштиту успоставља се, у складу са чланом 49. Закона о заштити животне средине, режим заштите II степена који подразумева „ограничено и строго контролисано коришћење природних богатстава док се активности у простору могу вршити у мери која омогућава унапређење стања и презентацију природног добра без последица по његове примарне вредности“.

УПРАВЉАЧ

ЛП „ЛИПЉАН“